

Ігрова діяльність як поліфункціональний прийом в методиці викладання іноземної мови.

Железняк Л. О.

Україна, Коледж Сумського національного аграрного університету

This article analyses playing activities as the leading form in teaching foreign languages with the helping of wich a teacher can reach a required result.

“Вивчити іноземну мову - означає стати вдвічі багатшим”, писав О.І.Герцен.

Здавна знання іноземних мов високо цінувалося в житті суспільства. Володіння кількома мовами розширює кругозір, підвищує ефективність інтелектуальної праці, збагачує духовний світ людини поглиблює знання рідної мови.

Мова людини - складова її діяльності. Користуючись мовою як засобом пізнання і спілкування, людина говорить, слухає, пише.

Дійсно, сказати, що людина оволоділа мовою, можна лише тоді, коли вона успішно користується нею у спонтанному мовленні з іншими людьми. Ігри дозволяють учителю створити ситуації, наближені до життя, в яких учні вимушені використовувати мову як єдиний засіб спілкування. Діти, які хочуть взяти участь у грі, аби виконати те, що вимагається, повинні розуміти, що говорять або пишуть інші, а також вони вимушені говорити або писати іноземною мовою, щоб висловити свою думку або надати інформацію.

Саме ігрові прийоми значно полегшують засвоєння складних граматичних конструкцій, розширюють словниковий запас, допомагають створити наближені до життя ситуації і дають можливість дітям оволодіти необхідними комунікативними навичками і адаптуватися до реалій і потреб навколишнього середовища.

Ігри можуть бути використані для формування та розвитку будь-яких навичок і вмінь на всіх рівнях навчання на будь-якій стадії уроку. Якщо діти заінтриговані, здивовані, радісні, переживають почуття співпраці, творчості, вони більш чітко і яскраво запам'ятовують отриману інформацію, а саме необхідну лексику та граматичні конструкції. Це означає, що для кожного вчителя, незалежно від віку учнів, котрі вивчають іноземну мову, ігри є основним засобом навчання.

Бо гра впливає на психічний розвиток дитини, сприяючи виникненню класифікуючого сприйняття, становленню невимушеної уваги і пам'яті, розвитку мови, вмінь спілкування інтелектуальному росту. Це – особливо організоване заняття, що вимагає напруги емоційних та розумових сил. Вона завжди передбачає прийняття рішення – як вчинити, що сказати, як виграти? Бажання розв'язати ці питання загострює розумову діяльність тих, хто грає. У грі всі рівні. Вона доступна навіть

слабким учням. Більше того, слабкий з мовної підготовки учень може стати першим у грі: винахідливість і кмітливість тут часом виявляються більш важливим, ніж знання предмету. Почуття рівності, атмосфера захопленості й радості, відчуття підсильності завдань – все це дає можливість дітям побороти сором'язливість, яка заважає вживати в розмові іноземну мову, і благотворно позначається на результатах навчання. Непомітно засвоюється мовний матеріал, а разом з тим виникає почуття задоволення.

Саме гра являє собою невелику ситуацію, побудова якої нагадує драматичний твір – зі своїм сюжетом, конфліктом і діючими особами. В ході гри ситуація повторюється кілька разів і при цьому щоразу в новому варіанті. Та разом з тим ситуація гри – ситуація реального життя. Реальність її визначається основною умовою гри – змаганням. Бажання перемогти мобілізує думку і енергію тих, хто грає і створює атмосферу емоційної напруги.

Таким чином ми розглядаємо гру, як ситуативно-варіантну вправу, де створюється можливість для багаторазового повторення мовного образу в умовах, максимально наближених до реального мовного спілкування з властивими йому ознаками: емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовного впливу.

Ігрова діяльність – це специфічний у процесі навчання вид діяльності, який визначає найважливіші перебудови і формування нових якостей особи. Саме у грі засвоюються громадські функції, норми поведінки. Гра вчить, змінює, виховує, або, як говорив Л.С. Виготський, веде за собою розвиток. Головним елементом гри є ігрова роль: не важливо яка саме, важливо, щоб вона допомагала відтворювати різноманітні людські відносини, що існують у житті. І тільки якщо покласти в основу гри відносини між людьми, вона стане змістовною і корисною. Що ж до розвиваючого значення гри, то воно закладене в самій її природі, бо гра – це завжди емоції, а там, де емоції, – там активність, там увага і уява, там працює мислення.

Таким чином, гра – це діяльність; мотивованість, відсутність примусу; індивідуалізована діяльність, глибоко особиста; навчання і виховання в колективі і через колектив; розвиток психічних функцій і здібностей; “навчання з захопленням.”

Хотілося б виділити цілі використання ігор на уроках іноземної мови – формування певних навичок, розвиток певних мовних умінь, навчання вмінню спілкування, розвиток необхідних здібностей і психічних функцій, пізнання (у сфері становлення власне мови), запам'ятовування мовного матеріалу.

Однак специфіка гри полягає в тому, що учбові завдання виступають перед дитиною не в явному вигляді, а маскуються. Граючи, дитина не ставить учбового завдання, але в

результаті гри він чогось навчається. Ставити мету – відпочити, перевести увагу на щось інше – немає ні необхідності, ні резону: характер гри сам зробить свою справу.

Отже вибір потрібної гри – одне із першочергових завдань викладача іноземної мови. Цей вибір має проводитись з урахуванням цілеспрямованості гри, можливості поступового її ускладнення і лексичного наповнення. Головним для гри є спостереження і увага. Ураховуючи специфіку гри в процесі навчання іноземній мові, викладач керує ходом гри і контролює її. Отже ми простежили, що без ігрових дій закріплення в пам'яті іноземної лексики відбувається менш ефективно і вимагає надмірного розумового напруження, що небажано. Гра, введена в учбовий процес на заняттях з іноземної мови як один із прийомів навчання, має бути цікавою, нескладною і жвавою, сприяти накопиченню мовного матеріалу і закріпленню раніше одержаних знань. Слід враховувати, що ігровий процес набагато полегшує процес навчальний; більш того, вміло розроблена гра невіддільна від навчання. залежно від умов, цілей і завдань, поставлених викладачем іноземної мови, гра має чергуватись з іншими видами роботи. При цьому важливо привчати дітей розмежовувати гру і учбове заняття.

Отже ігри, що формують мовні навички мають на меті: навчити учнів вживати мовні зразки, що містять певні граматичні труднощі; створити природну ситуацію для вживання даного мовного зразка; розвинути мовну творчу активність учнів; тренувати учнів у вживанні лексики в ситуаціях, наближених до природної обстановки; активізувати мовнорозумову діяльність учнів; розвивати мовну реакцію учнів; познайомити учнів із сполучуваністю слів.

Таким чином, беручи за основу вище сказане, можна говорити що гра як засіб, який гарантує позитивний емоційний стан, підвищує працездатність і зацікавленість педагогів і учнів, на відміну від монотонного виконання певних завдань, що призводить до напівсонної обстановки в класі. В цілому на всіх етапах розвитку особистості гра сприймається, як цікава, яскрава, необхідне для життєдіяльності заняття, і чим старший учень, тим більше він відчуває розвиваюче і виховне значення гри. У зв'язку з цим можна повністю погодитися з думкою про те, що гра – це життєва лабораторія дитинства, яка дає той аромат, ту атмосферу молодого життя, без якої ця пора її була б непотрібною для людства. У цій грі спеціального відпрацювання життєвого матеріалу є найбільш цінне ядро розумної школи дитинства.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що ігрова діяльність - явище поліфункціональне. В навчальному процесі з іноземної мови вона може виконувати такі функції: навчальну, мотиваційно-збуджувальну, орієнтуючу, компенсаторну, виховну. Навчальну функцію - оскільки вона

виступає як особлива вправа, метою якої є оволодіння навичками і вміннями діалогічного мовлення в умовах міжособистісного спілкування. Реалізує мотиваційно-збуджувальну функцію, тому що вона приводить у дію механізми мотивації. Як модель міжособистісного спілкування, вона викликає потребу в ньому, стимулюючи інтерес учнів до участі в іншомовному спілкуванні. Орієнтуюча функція виявляється в тому, що вона орієнтує учнів на планування власної мовленнєвої поведінки і передбачення поведінки співрозмовника, розвиває вміння оцінювати вчинки (свої та інших). Компенсаторна функція означає, що гра дає змогу розв'язувати протиріччя, що виникають між потребою учня виконати мовленнєву дію і неможливістю здійснити операції, що їх вимагає дія. Завдяки розширенню контексту діяльності учнів враховується їх прагнення виглядати дорослими, задовольняються не здійснені раніше бажання. Виховна функція реалізується завдяки тому, що через гру забезпечується всебічний вплив на учнів. Відповідно - ігрова діяльність є провідним містком в методиці викладання іноземної мови і сприяє формуванню позитивних якостей особистості, активної життєвої позиції учня в колективі та суспільстві.

Перелік посилань.

1. *Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. – СПб.: Союз, 1997. – 221с.*
2. *Грицюк Л.Ф. Рольова гра – засіб мотивації іншомовного мовлення на старших курсах// Методика викладання іноземних мов. Випуск 18. Київ, 1989. с. 69 – 71.*
3. *Дікая О.М. Використання інтелектуальних ігор на уроках англійської мови // Англійська мова та література. – 2003. - №29. – с.2 – 8.*
4. *Казачінер О.С. Диференційований підхід у навчанні англійської мови дітей з різним рівнем психічного розвитку// Англійська мова та література. – 2005. - №17. – с.2 – 3.*
5. *Капітанчук Т.В. Рольова гра як резерв підвищення якості та ефективності навчання іноземних мов// Англійська мова та література.–2003. - №31.–с.2–7.*
6. *Кочергіна Л. Місце і роль гри у системі навчання іноземної мови// Рідна школа. – 2005. - №3. – с.48-50.*
7. *Макарова М.М. Проблемна ситуація та гра як психологічні детермінанти розвитку пам'яті і мислення молодших школярів. – К., 2001. – 20 с.*
8. *Німчук Г.Б. Розважально-пізнавальні ігри на уроках англійської мови.// Англійська мова та література. – 2003. - №28. – с.12-15.*
9. *Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови в 6- 8 класах. Посібник для вчителів. – К.: Освіта, 1992. – с. 5-22.*
10. *Реутов Н.И. Игровые и соревновательные формы работы на уроках немецкого языка// Иноземні мови. - 1996. – №2. – с.17 – 18.*